

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 29.8.2014.
COM(2014) 540 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par vispārējā budžeta garantijām
Stāvoklis 2013. gada 31. decembrī**

{SWD(2014) 269 final}

Satura rādītājs

1.	Ievads	3
2.	No ES budžeta garantētās operācijas	3
3.	Garantēto operāciju attīstība	5
3.1.	Operācijas, ko tiešā veidā pārvalda Komisija	5
3.1.1.	Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms	5
3.1.2.	Maksājumu bilances atbalsta mehānisms.....	6
3.1.3.	Makrofinansiālās palīdzības aizdevumi	6
3.1.4.	Euratom aizdevumi	7
3.2.	EIB ārējās finansēšanas operāciju attīstība	7
4.	No ES budžeta segtie riski	8
4.1.	Riska definīcija.....	8
4.2.	Riska kopējā struktūra.....	9
4.3.	ES budžeta gada riska kopsumma.....	11
4.3.1.	Ar dalībvalstīm saistītais risks	11
4.3.2.	Ar trešām valstīm saistītais risks.....	12
5.	Garantiju aktivizēšana un Fonda attīstība	14
5.1.	Garantiju aktivizēšana.....	14
5.1.1.	Maksājumi no skaidras naudas līdzekļiem.....	14
5.1.2.	Maksājumi no ES budžeta.....	14
5.1.3.	Garantiju izmaksas pieprasījumi un atgūšana	14
5.2.	Fonda attīstība	15

1. IEVADS

Šā ziņojuma mērķis ir uzraudzīt kredītrisku, kas jāuzņemas ES budžetam un kas veidojas no sniegtajām garantijām un aizdevumu operācijām, ko Eiropas Savienība īsteno vai nu tieši, vai netieši ar garantijām EIB finansējumam projektiem ārpus Savienības.

Šis ziņojums iesniegts saskaņā ar Finanšu regulas¹ 149. pantu, kas nosaka, ka Komisija sniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par ES budžeta garantijām un ar tām saistītajiem riskiem².

Šā ziņojuma struktūra ir šāda: 2. iedaļā ir uzskaitītas ar ES budžetu garantētās operācijas; ietverti arī atsevišķi citi krīzes vadības papildu mehānismi, kas nerada nekādu risku ES budžetam. 3. iedaļā ir izklāstīta garantēto operāciju attīstība. Turpmāk, 4. iedaļā ir uzsvērti galvenie riski, bet 5. iedaļā aprakstīta ES budžeta garantiju aktivizēšana un Garantiju fonda ārējai darbībai ("Fonds")³ attīstība.

Komisijas dienestu darba dokuments (KDDD) papildina šo ziņojumu ar detalizētām tabulām un paskaidrojumiem. Dokumentā nodrošināta arī to valstu makroekonomiskā analīze, kuras gūst labumu no ES aizdevumiem un/vai garantijām, kas sastāda Fonda risku lielāko daļu.

2. NO ES BUDŽETA GARANTĒTĀS OPERĀCIJAS

No ES budžeta sedz riskus, kas saistīti ar dažādām aizdevumu un garantēšanas operācijām, kuras var iedalīt divās kategorijās:

- Eiropas Savienības piešķirtie aizdevumi makroekonomiskiem mērķiem, t. i., makrofinansiālās palīdzības⁴ (MFP) aizdevumi trešām valstīm sadarbībā ar Bretonvudas iestādēm, maksājumu bilances atbalsta⁵ (MB) aizdevumi dalībvalstīm, kas nav eurozonā un ir saskārušās ar maksājumu bilances problēmām, un aizdevumi saskaņā ar Eiropas finanšu stabilizācijas mehānismu⁶ (EFSM), kas paredzēti eurozonas valstīm, kuras saskārušās ar nopietnām finansiālām vai ekonomikas grūtībām vai ko nopietni apdraud šādas grūtības, kuras rada apstākļi, ko tās nespēj ietekmēt; un
- aizdevumi mikroekonomiskiem mērķiem, t. i., *Euratom* aizdevumi un, īpaši svarīgi, Eiropas Investīciju bankas (EIB) finansējums operācijām trešās valstīs (EIB ārējais finansējums), uz kurām attiecas ES garantijas⁷.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 atcelšanu (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.).

² COM(2013) 871 *final* un SWD(2013) 504 *final* kopā veido iepriekšējo ziņojumu par ES budžeta segtajām garantijām 2012. gada 31. decembrī.

³ Padomes 2009. gada 25. maija Regula (EK, Euratom) Nr. 480/2009, ar ko izveido Garantiju fondu ārējai darbībai (kodificēta versija), "Garantiju fonda regula" (OV L 145, 10.6.2009., 10. lpp.).

⁴ MFP var arī būt trešām valstīm sniegtu piešķirumu veidā.

⁵ Padomes 2002. gada 18. februāra Regula (EK) Nr. 332/2002, ar ko izveido vidēja termiņa finansiālas palīdzības mehānismu attiecībā uz dalībvalstu maksājumu bilancēm (OV L 53, 23.2.2002., 1. lpp.).

⁶ Padomes 2010. gada 11. maija Regula (ES) Nr. 407/2010, ar ko izveido Eiropas finanšu stabilizācijas mehānismu (OV L 118, 12.5.2010., 1. lpp.).

⁷ Atsauces uz juridisko pamatojumu ir norādītas KDDD A4. tabulā.

Garantēto EIB ārējo finansējumu, *Euratom* aizdevumus un MFP aizdevumus trešajām valstīm kopš 1994. gada nodrošina no Fonda, bet MB atbalsta un EFSM aizdevumus sedz tieši no ES budžeta.

No Fonda tiek segti aizdevumi saistību neizpildes gadījumā un nodrošinātas aizdevumu garantijas valstīm, kuras nav ES dalībvalstis, vai aizdevumu garantijas projektu īstenošanai valstīs, kuras nav ES dalībvalstis. Fonds tika izveidots, lai:

- sniegtu likviditātes nodrošinājumu, lai katru reizi nebūtu jāizmanto ES budžeta līdzekļi saistību neizpildes vai nokavēta maksājuma par garantēto aizdevumu gadījumā; un
- izveidotu budžeta disciplīnas instrumentu, nosakot finanšu shēmu ES politikas izstrādei par Komisijas un EIB piešķirto aizdevumu garantijām trešām valstīm⁸.

Ja trešās valstis kļūst par dalībvalstīm, Fonds vairs nesedz aizdevumus šīm valstīm un risku sedz tiešā veidā no ES budžeta. Fondu nodrošina no ES budžeta, un tajā vienmēr jāparedz noteikta procentuālā daļa no Fonda segto aizdevumu un aizdevumu garantiju kopējās neatmaksātās summas. Pašlaik šī procentuālā daļa, ko dēvē par paredzēto apjomu, ir 9 %⁹. Ja Fonda līdzekļi nav pietiekami, vajadzīgos līdzekļus nodrošinās no ES budžeta.

Citi krīzes pārvarēšanas mehānismi, kas netiek segti no ES budžeta

Reaģējot uz krīzi, tika izveidoti vairāki citi mehānismi, tomēr tie *nerada* nekādu risku ES budžetam:

*Grieķijai paredzēto aizdevumu mehānisms (GLF)*¹⁰: tiek finansēts, pārējām eurozonas dalībvalstīm sniedzot tādus divpusējus aizdevumus Grieķijai, kurus centrāli pārvalda Komisija.

*Eiropas finanšu stabilitātes instruments (EFSI)*¹¹: EFSI izveidoja eurozonas dalībvalstis atbilstīgi 2010. gada 9. maijā *ECOFIN* padomē pieņemtajiem lēmumiem. EFSI mērķis ir nodrošināt finansiālo stabilitāti Eiropā, sniedzot finanšu palīdzību eurozonas dalībvalstīm makroekonomikas korekcijas programmas ietvaros. EFSI tika izveidots kā pagaidu glābšanas mehānisms, ar kuru tiek piešķirti aizdevumi Grieķijai (kopā ar SVF un dažām dalībvalstīm), kā arī Īrijai un Portugālei (kopā ar SVF, dažām dalībvalstīm un ES/EFSI)¹². 2010. gada oktobrī tika nolemts izveidot pastāvīgu glābšanas mehānismu – Eiropas Stabilizācijas mehānismu.

*Eiropas Stabilitātes mehānisms (ESM)*¹³: ESM līgums stājās spēkā 2012. gada 27. septembrī. Kopš tās dienas ESM kļuva par pastāvīgu mehānismu krīzes gadījumiem un par galveno instrumentu jaunu programmu finansēšanai. Papildus ESM turpinās esošās EFSI programmas

⁸ Lai gan ārējie riski tiek segti no ES budžeta, Garantiju fonds darbojas kā instruments, lai aizsargātu ES budžetu pret maksājuma saistību neizpildes risku. Jaunāko gada ziņojumu par Fondu un tā pārvaldību skat. COM(2013) 661 *final* un tam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā (SWD(2012) 217 *final*).

⁹ Visaptverošu ziņojumu par Garantiju fonda darbību un paredzētā apjoma nodrošinājumu skat. COM(2014) 214 *final* un tam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā (SWD(2014) 129 *final*).

¹⁰ Par GFL: http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_en.htm.

¹¹ Par EFSI: <http://www.efsf.europa.eu>.

¹² Aizdevumi, ko piešķir saskaņā ar ES/EFSI, tiek nodrošināti ar ES budžeta garantiju.

¹³ Par ESM: <http://esm.europa.eu>.

attiecībā uz Grieķiju, Portugāli un Īriju, bet no 2013. gada 1. jūlija EFSI vairs nefinansē jaunas programmas un neslēdz aizdevuma līgumus. ESM saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām ir starpvaldību organizācija, un tās atrašanās vieta ir Luksemburgā. ESM dalībnieki ir 18 eurozonas valstis. Kopējais parakstītais kapitāls ir 702 miljardi euro, no kuriem 80 miljardi euro būs apmaksātais kapitāls (atlikušās piecas aizdevuma daļas plānots izmaksāt 2014. gada pirmajā pusē) un 622 miljardi euro apvienotais pieprasāmais kapitāls. Tā aizdošanas iespējas ir 500 miljardi euro.

3. GARANTĒTO OPERĀCIJU ATTĪSTĪBA

Šajā iedaļā izklāstīta garantēto operāciju attīstība; pirmkārt, to, kuras tiešā veidā pārvalda Komisija, otrkārt, – EIB pārvaldīto.

3.1. Operācijas, ko tiešā veidā pārvalda Komisija

3.1.1. Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms

ECOFIN Padomes secinājumos noteikts maksimālais mehānisma līdzekļu apjoms 60 miljardu euro apmērā¹⁴ ar juridisko ierobežojumu, kurš noteikts Padomes Regulas (ES) Nr. 407/2010 2. panta 2. punktā, ar ko ierobežo izmaksājamo summu, lai tā nepārsniegtu noteiktās pieejamās rezerves pašu resursu maksimālajās robežās.

Atbilstoši Padomes lēmumiem par Savienības finanšu palīdzības piešķiršanu Īrijai¹⁵ (līdz 22,5 miljardiem euro) un Portugālei¹⁶ (līdz 26 miljardiem euro) Īrijai tika izmaksāti 21,7 miljardi euro un Portugālei 22,1 miljards euro.

Norises 2013. gadā

Jaunas operācijas 2013. gadā netika veiktas.

EFSM, kura kopējais maksimālais apjoms ir 60 miljardi euro, 2013. gada 31. decembrī vēl bija pieejami līdzekļi 11,5 miljardu euro apmērā turpmākajam atbalstam nepieciešamības gadījumā¹⁷.

Norises pēc 2013. gada 31. decembra

Pēdējais maksājums Īrijai 800 miljonu euro apmērā tika izmaksāts 2014. gada martā, sasniedzot maksimālo aizdošanas spēju attiecībā uz šo valsti. Tajā pašā laikā papildu daļa 1,8 miljardu euro apmērā tika izmaksāta Portugālei.

¹⁴ Skat. Paziņojumu presei par *ECOFIN* Padomes ārkārtas sanākumi 2010. gada 9. un 10. maijā (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf).

¹⁵ Padomes 2011. gada 7. decembra Īstenošanas lēmums 2011/77/ES par Savienības finanšu palīdzības piešķiršanu Īrijai (OV L 30, 4.2.2011., 348. lpp.).

¹⁶ Padomes 2011. gada 17. maija Īstenošanas lēmums 2011/344/ES par Savienības finanšu palīdzības piešķiršanu Portugālei (OV L 159, 17.6.2011., 88. lpp.); Skat. arī labojumu, OV L 178, 10.7.2012, 15. lpp.

¹⁷ Papildu informācijai par EFSM skatīt arī Komisijas ziņojumu par Eiropas Savienības aizņēmumu un aizdevumu darbībām 2012. gadā, (COM(2013) 752 *final*).

3.1.2. Maksājumu bilances atbalsta mehānisms

ES vidēja termiņa finansiālā palīdzība saskaņā ar maksājumu bilances atbalsta mehānismu tika no jauna aktivizēta 2008. gada novembrī, lai palīdzētu Ungārijai, un pēc tam 2009. gada janvārī un maijā, lai palīdzētu Latvijai un Rumānijai atjaunot tirgus uzticību, un kopējais atvēlēto līdzekļu apjoms bija 14,6 miljardi euro. No iepriekšminētās summas 1,2 miljardi euro netiks izmaksāti, jo ir beidzies izmaksu termiņš.

Norises 2013. gadā

Attiecībā uz Rumāniju papildus jau sniegtajai palīdzībai 5 miljardu euro apmērā Padome 2011. gada 12. maijā nolēma piešķirt Rumānijai finansiālo palīdzību piesardzības pasākumu veidā, nepārsniedzot 1,4 miljardus euro¹⁸. Tomēr izmaksas netika pieprasītas, un instrumenta darbības termiņš beidzās 2013. gada 31. martā.

Padome 2013. gada 22. oktobrī nolēma Rumānijai piešķirt otru vidēja termiņa finansiālo palīdzību piesardzības pasākumu un aizdevumu veidā¹⁹ ar maksimālo summu līdz 2 miljardi euro uz laiku, kas nepārsniedz astoņus gadus. Līdzekļus var pieprasīt līdz 2015. gada 30. septembrim.

Maksājumu bilances atbalsta mehānismā, kura kopējais maksimālais apjoms ir 50 miljardi euro, 2013. gada 31. decembrī vēl bija pieejami līdzekļi 36,6 miljardu euro apmērā turpmākajam atbalstam nepieciešamības gadījumā.

Norises pēc 2013. gada 31. decembra

Turpmākas darbības netika īstenotas.

3.1.3. Makrofinansiālās palīdzības aizdevumi

Stājoties spēkā Lisabonas līgumam, lēmumus par MFP piešķiršanu pieņem ne tikai Padome. Tos pieņem saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru.

Norises 2013. gadā

Šajā periodā Bosnijai un Hercegovinai (*BiH*) izmaksāts tikai viens maksājums 100 miljonu euro apmērā. Saņēmējvalstis atmaksāja 80,9 miljonus euro (Rumānija 12,5 miljonus euro, *BiH* 4 miljonus euro, *FYROM* 7,4 miljonus euro, Serbija 44,76 miljonus euro, Melnkalne 0,24 miljonus euro un Tadžikistāna 12 miljonus euro).

MFP aizdevumu neapmaksātā summa 2013. gadā pieauga no 545,5 miljoniem euro līdz 564,6 miljoniem euro.

Norises pēc 2013. gada 31. decembra

¹⁸ Padomes 2011. gada 12. maija Lēmums 2011/288/ES par ES vidēja termiņa finansiālās palīdzības sniegšanu Rumānijai piesardzības pasākumu veidā (OV L 132, 19.5.2011., 15. lpp.).

¹⁹ Padomes 2013. gada 22. oktobra Lēmums 2013/531/ES par ES vidēja termiņa finansiālās palīdzības sniegšanu Rumānijai piesardzības pasākumu veidā (OV L 286, 29.10.2013., 1. lpp.).

Ukrainai paredzētā MFP palīdzība tika apstiprināta 2010. gadā²⁰, un kopā ar līdzekļiem, kuri tai pieejami no palīdzības, ko apstiprināja 2002. gadā²¹, veido 610 miljonus euro aizdevumu veidā. No šīs summas pirmo daļu 100 miljonu euro apmērā izmaksāja 2014. gada maija vidū.

Padome 2014. gada 14. aprīlī nolēma par papildu MFP aizdevumu piešķiršanu Ukrainai²² ar maksimālo apjomu 1 miljarda euro apmērā. Pirmo daļu (500 miljonus euro) izmaksāja 2014. gada jūnijā.

3.1.4. Euratom aizdevumi

Maksimālais *Euratom* aizdevumu apjoms dalībvalstīm vai dažām trešām valstīm, kas ir tiesīgas tos saņemt (Krievijas Federācija, Armēnija, Ukraina), ir 4 miljardi euro, no kuriem aptuveni 85 % jau ir izlietoti. Atlikusī summa ir aptuveni 600 miljoni euro, kurus varētu izmantot jaunu projektu finansēšanai. Aizdevums Ukrainai 300 miljonu euro apmērā, kas paredzēts esošo kodoliekārtu modernizācijai, tika parakstīts 2013. gada 7. augustā.

Norises 2013. gadā

Aizdevumu izmaksas 2013. gadā netika veiktas. Atmaksāto summu veido 19,81 miljons euro, kas saņemts no Bulgārijas, 10 miljoni euro, kas saņemti no Rumānijas, un 6,61 miljons euro, kas saņemts no Ukrainas.

Norises pēc 2013. gada 31. decembra

Nav turpmāku norišu.

3.2. EIB ārējās finansēšanas operāciju attīstība

Norises 2013. gadā

ES garantijas EIB attiecībā uz EIB ārējo finansējumu laikposmam no 2007. līdz 2013. gadam ("2007.–2013. gada ārējo pilnvaru laikposms") pagarināja par sešiem mēnešiem, tā kā līdz 2013. gada 31. decembrim Eiropas Parlaments un Padome nav pieņēmuši lēmumu, ar ko EIB piešķir jaunas ES garantijas.

2013. gadā turpinājās Sīrijas valdības saistību neizpilde attiecībā uz procentu maksājumiem un aizdevumu atmaksu. EIB iesniedza pieprasījumu Garantiju fondā segt neizpildītās saistības (sk. turpmāk 5.3. punktu).

2007.–2013. gada ārējo pilnvaru laikposma ietvaros aizdevumu piešķiršana 2013. gadā palielinājās par 17 % un sasniedza 3 901 miljonu euro. Izmaksāto aizdevumu summa bija 2 288 miljoni euro (+ 20 % salīdzinājumā ar 2012. gada 31. decembri). Tādējādi pilnvaru laikā aizdevumu piešķiršana un izmaksāto aizdevumu summa 2013. gada 31. decembrī ir

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 7. jūlija Lēmums Nr. 388/2010/ES, ar kuru paredz makrofinansiālo palīdzību Ukrainai (OV L 179, 14.7.2010., 1. lpp.).

²¹ Padomes 2002. gada 12. jūlija Lēmums 2002/639/EK, ar kuru paredz papildu makrofinansiālo palīdzību Ukrainai (OV L 209, 6.8.2002., 22. lpp.).

²² Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 14. aprīļa Lēmums Nr. 2014/215/ES, ar kuru paredz makrofinansiālo palīdzību Ukrainai (OV L 111, 15.4.2014., 85. lpp.).

sasniegusi attiecīgi 27 062 miljonus euro un 13 590 miljonus euro. Par iepriekšējām EIB ārējo darbību pilnvarām skatīt KDDD A1. tabulas pielikumu.

Norises pēc 2013. gada 31. decembra

Jaunais lēmums par ES garantijām EIB ārpus Savienības projektu finansēšanai laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam²³ tika pieņemts 2014. gada aprīlī. Ar to nosaka, ka ES garantiju maksimālais apjoms būtu jāsadala fiksētā maksimāli pieļaujamajā summā 27 miljardu euro apmērā un izvēles papildu summā 3 miljardu euro apmērā. Par izvēles papildu summas pilnīgu vai daļēju aktivizēšanu lems saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, pamatojoties uz starpposma pārskata ziņojumu par minētā lēmuma īstenošanu, ko veic EIB, un EIB operāciju attīstību. Vienlaikus jauns Garantijas nolīgums ir vienošanās procesā, kā tas noteikts minētā lēmuma 14. pantā.

Neatmaksātās summas 2013. gada 31. decembrī attiecībā uz vairākiem mehānismiem, kas minēti šajā iedaļā, ir norādītas 1. tabulā.

4. NO ES BUDŽETA SEGtie RISKI

4.1. Riska definīcija

Risks, kas jāuzņemas ES budžetam, rodas no neatmaksātās kapitāla summas un procentiem saistībā ar garantētām operācijām.

Šajā ziņojumā izmantotas divas metodes, lai novērtētu ES budžeta riskus (tieši vai netieši ar Fonda starpniecību).

- “Kopējais segtais risks” pamatojas uz attiecīgo operāciju neatmaksātā kapitāla kopsummu noteiktā dienā, ieskaitot uzkrātos procentus²⁴.
- Budžeta pieeja, ko sauc par “ES budžeta gada risku”, pamatojas uz tādas ikgadējo maksājumu maksimālās summas aprēķinu, kura ES būtu jāizmaksā finanšu gadā, ja netiktu atmaksāti visi garantētie aizdevumi²⁵.

4.2. Riska kopējā struktūra

Līdz 2010. gadam maksimālais risks attiecībā uz segto neatmaksātā kapitāla kopsummu bija lielākoties saistīts ar trešām valstīm piešķirtajiem aizdevumiem. Kopš 2011. gada finanšu krīze smagi ietekmēja dalībvalstu publiskā sektora finanses un izraisīja ES kreditēšanas aktivitātes palielinājumu nolūkā atbalstīt valdību pieaugušās finansiālās vajadzības dalībvalstīs.

Tāpēc ir mainījusies riska struktūra. 2013. gada 31. decembrī:

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Lēmums Nr. 466/2014/ES, ar ko Eiropas Investīciju bankai piešķir ES garantiju attiecībā uz zaudējumiem no finansēšanas darījumiem, ar kuriem atbalsta ieguldījumu projektus ārpus Savienības (OV L 135, 8.5.2014., 1. lpp.).

²⁴ Skatīt ziņojuma 1. tabulu.

²⁵ Šā aprēķina nolūkā pieņem, ka netiek pieprasīts neizpildītās aizdevumu saistības izpildīt pirms sākotnēji noteiktā termiņa, t. i., ņem vērā tikai tos maksājumus, kuru termiņš ir noteiktajā laikposmā (skat. ziņojuma 2. un 3a./3b. tabulu un KDDD A2. tabulu).

- 71 % no kopējās neatmaksātās summas attiecas uz aizņēmumu operācijām saistībā ar aizdevumiem dalībvalstīm, kurus sedz tieši no ES budžeta (salīdzinot ar 2010. gada 31. decembri, kad šis skaitlis bija 45 %).

Sīks ES budžeta risku iedalījums 2013. gada 31. decembrī izklāstīts 1. tabulā.

1. tabula. Kopējās neatmaksātās summas ar ES budžeta garantiju 2013. gada 31. decembrī (miljonos EUR)				
	Neatmaksātais kapitāls	Uzkrātie procenti	Kopā	%
<u>Dalībvalstis*</u>				
<i>Euratom</i>	357	2	359	<1 %
MB	11 400	223	11 623	14 %
EIB	2657	22	2676	3 %
EFSM	43 800	669	44 469	54 %
<u>Dalībvalstis (starpsumma)</u>	58 214	916	59 130	71 %
<u>Trešās valstis**</u>				
MFP	565	5	569	1 %
<i>Euratom</i>	29	0	29	<1 %
EIB***	22 917	155	23 072	28 %
<u>Trešās valstis (starpsumma)</u>	23 510	160	23 670	29 %
Kopā	81 724	1076	82 799	100 %
* Šo risku sedz tieši no ES budžeta. Tajā ietverti arī MFP, <i>Euratom</i> un EIB aizdevumi, kas valstīm piešķirti pirms to iestāšanās ES. ** Šo risku sedz no Fonda. *** Iekļauti ES pārņemtie aizdevumi, kas izriet no Sīrijas neizpildītajām saistībām attiecībā uz EIB aizdevumiem (summa: 60 miljoni euro).				

Sīkāka informācija par šīm neatmaksātajām summām, jo īpaši attiecībā uz maksimālo apjomu, faktiski izmaksātajām summām vai garantiju likmēm, ir sniegta KDDD A1., A2., A3.a un A3.b tabulā.

4.3. ES budžeta gada riska kopsumma

Maksimālā summa, kas ES būtu jāizmaksā (tieši vai ar Fonda starpniecību) – *pieņemot*, ka visi garantētie aizdevumi netiktu atmaksāti, 2014. gadā ir 7395 miljoni euro. Tas atspoguļo summas, kuru atmaksas termiņš ir 2014. gadā, pieņemot, ka netiek pieprasīts neizpildītās aizdevumu saistības izpildīt pirms sākotnēji noteiktā termiņa (sīkāka informācija KDDD A2. tabulā).

4.3.1. Ar dalībvalstīm saistītais risks

Ar dalībvalstīm saistītais risks ir:

- a) EIB aizdevumi un/vai MFP un/vai *Euratom* aizdevumi, kas piešķirti pirms iestāšanās ES,
- b) no MB atbalsta mehānisma piešķirtie aizdevumi un
- c) saskaņā ar EFSM shēmu piešķirtie aizdevumi.

2. tabula. Dalībvalstu secība atbilstoši ES budžeta gada riskam, kas ar šīm valstīm saistīts 2014. gadā (miljonos EUR)

Secība	Valsts	Aizdevumi	Maksimālais gada risks	Valsts īpatsvars dalībvalstu gada riska apjomā	Valsts īpatsvars dalībvalstu un trešo valstu kopējā gada riska apjomā
1.	Ungārija	a)+b)	2128,42	41,0 %	28,8 %
2.	Latvija	a)+b)	1096,43	21,1 %	14,8 %
3.	Īrija	c)	661,00	12,7 %	8,9 %
4.	Portugāle	c)	644,88	12,4 %	8,7 %
5.	Rumānija	a)+b)	377,02	7,3 %	5,1 %
6.	Bulgārija	a)	87,52	1,7 %	1,2 %
7.	Čehijas Republika	a)	56,44	1,1 %	0,8 %
8.	Polija	a)	52,49	1,0 %	0,7 %
9.	Horvātija	a)	42,62	0,8 %	0,6 %
10.	Slovākijas Republika	a)	25,78	0,5 %	0,3 %
11.	Slovēnija	a)	7,44	0,1 %	0,1 %
12.	Lietuva	a)	4,95	0,1 %	0,1 %
13.	Kipra	a)	3,29	0,1 %	<0,1 %
Kopā			5188,29	100 %	70,2 %

4.3.2. Ar trešām valstīm saistītais risks

Fonds ir garantējis aizdevumus trešām valstīm, un šo aizdevumu galīgās atmaksas termiņi sniedzas līdz pat 2042. gadam. Fonda ar trešām valstīm saistītais maksimālais risks 2014. gadā būs 2206,6 miljoni euro (30 % no kopējā gada riska apjoma).

Desmit valstis (no četrdesmit divām), kuru kopējās neatmaksātās summas ir vislielākās, ir uzskaitītas tabulā atbilstoši to kopējai nenomaksātajai summai. Minēto valstu kopējā neatmaksātā summa kopā ir 1684 miljoni euro jeb 76,3 % no Fonda kopējā gada riska. Ekonomiskā situācija šajās valstīs ir analizēta un raksturota KDDD 3. daļā. Katras valsts tabulā norādīta arī reitingu aģentūru noteiktā kredītpēja.

Ar trešām valstīm saistītais risks attiecas uz EIB aizdevumiem un/vai MFP un/vai *Euratom* aizdevumiem (sīkāki dati norādīti KDDD A3b tabulā un A4. tabulā).

3. tabula. **10 svarīgāko trešo valstu** secība atbilstoši ES budžeta gada riskam, kas ar šīm valstīm saistīts 2014. gadā (miljonos EUR)

Secība	Valsts	Maksimālais gada risks	Valsts īpatsvars trešo valstu gada riska apjomā	Valsts īpatsvars dalībvalstu un trešo valstu kopējā gada riska apjomā
1.	Turcija	542,67	24,6 %	7,3 %
2.	Tunisija	221,59	10,0 %	3,0 %
3.	Maroka	217,77	9,9 %	2,9 %
4.	Serbija	195,00	8,8 %	2,6 %
5.	Ēģipte	184,11	8,3 %	2,5 %
6.	Brazīlija	102,45	4,6 %	1,4 %
7.	Dienvidāfrika	74,51	4,6 %	1,4 %
8.	Sīrija	72,52	3,3 %	1,0 %
9.	Bosnija un Hercegovina	63,24	2,9 %	0,9 %
10.	Ukraina	10,61	0,5 %	0,1 %
	10 valstis kopā	1684,47	76,3 %	22,8 %

5. GARANTIJU AKTIVIZĒŠANA UN FONDA ATTĪSTĪBA

5.1. Garantiju aktivizēšana

5.1.1. Maksājumi no skaidras naudas līdzekļiem

Ja kāds parādnieks novēlo maksājumu ES, Komisija izmanto savus skaidras naudas resursus, lai novērstu kavējumus un no tiem izrietošās izmaksas par tās aizdevumu operāciju apkalpošanu²⁶. 2013. gadā tas nenotika.

5.1.2. Maksājumi no ES budžeta

Iespējamās saistību neizpildes gadījumā iztrūkumu aicinātu segt no ES budžeta. Tā kā 2013. gadā netika konstatēts neviens dalībvalstu saistību neizpildes gadījums, apropriācijas netika pieprasītas.

5.1.3. Garantiju izmaksas pieprasījumi un atgūšana

Ja trešām valstīm paredzēta ES piešķirta vai garantēta aizdevuma saņēmējs novēlo maksājumu, tad notiek vēršanās Fondā, lai tas segtu neizpildītās maksājumu saistības trīs mēnešu laikā no pieprasījuma²⁷.

Sīrijas valdība kopš nav 2011. gada decembra nav pildījusi savas saistības attiecībā uz noteiktiem procentu maksājumiem un aizdevumu atmaksu EIB. Tā kā oficiāli pieprasījumi veikt maksājumus ir bijuši neveiksmīgi, EIB 2012. gada maijā vērās Fondā. 4. tabulā ir atspoguļota Fondā iesniegto garantiju izmaksas pieprasījumu attīstība atbilstoši Sīrijas neizpildītajām maksājumu saistībām.

Kad ir saņemta Komisijas dienestu atļauja, EIB pieprasītās summas tiek atskaitītas no Garantiju fonda konta. Ja ES ir veikusi maksājumu saskaņā ar ES garantiju, tā stājas EIB vietā attiecībā uz tiesībām un tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Pārņemto summu atgūšanas procedūras ES vārdā veic EIB.

²⁶ Skat. 12. pantu Padomes 2000. gada 22. maija Regulā (EK, Euratom) Nr. 1150/2000, ar ko īsteno Lēmumu 2007/436/EK, Euratom, par Eiropas Kopienų pašu resursu sistēmu (OV L 130, 31.5.2000., 1. lpp.).

²⁷ Kopš tā izveidošanas 1994. gadā un ziņošanas datumā no Fonda ir pieprasīti 502 miljoni euro. Tika atgūti 579 miljoni euro (šis skaitlis ietver gan atmaksāto pamatsummu un procentus, gan soda procentus par nokavētiem maksājumiem, kā arī ieguvumus un zaudējumus no valūtas likmju svārstībām). Papildu informāciju skatīt KDDD 2.5.4. iedaļā.

4. tabula. Vēršanās Garantiju fondā saistībā ar Sīrijas aizdevumu saistību neizpildi (miljonos EUR)

Gads	Izmaksāto garantiju skaits	Atmaksājamās daļas summa	Procenti un uzkrātie procenti (1)	Atgūtā summa ²⁸	Kopā
2012	2	24,02	n. p.	2,15	21,87
2013	8	59,27	1,36	0	60,63
Kopā	10	83,29	1,36	2,15	82,50

(1) Soda procentus un aizdevuma procentus EIB pieprasa, tikai sākot ar otro maksājuma pieprasījumu par katru individuālo aizdevumu un skaitot no aizdevuma saistību neizpildes, līdz Garantiju fonda maksājuma saņemšanai.

Kopējā garantēto aizdevumu neatmaksātā kapitāla summa saistībā ar Sīriju 2013. gada 31. decembrī ir 554 miljoni euro, un pēdējais aizdevuma atmaksas termiņš ir 2030. gadā.

5.2. Fonda attīstība

Saskaņā ar Garantiju fonda regulas noteikumiem Fonda apjomam jāsasniedz attiecīgs līmenis (paredzētais apjoms), kas noteikts 9% apmērā no neatmaksāto kapitāla saistību (kas izriet no katras operācijas) kopsummas, kurai pieskaitīti uzkrātie procenti. Nodrošinājuma mehānisms ir spēkā, lai nodrošinātu, ka tiek sasniegta mērķsumma.

Pamatojoties uz nodrošinājuma mehānismu, 2013. gada februārī no ES budžeta Fondā tika iemaksāti 155,66 miljoni euro, bet 2014. gada februārī attiecīgās iemaksas summa bija 58,43 miljoni euro.

Fonda neto aktīvi²⁹ 2013. gada 31. decembrī bija 1981,29 miljoni euro. Attiecība starp neto aktīviem un neatmaksātajām kapitāla saistībām³⁰ (23 609,19 miljoni euro) Garantiju fonda regulas izpratnē bija mazāka par paredzēto apjomu. Tādēļ ES 2015. gada provizorisks budžetā tika iekļauts nodrošinājums 144,40 miljonu euro apmērā.

2013. gada 31. decembrī Fonda atgūstamo nokavēto maksājumu summa bija 82,5 miljoni euro.

²⁸ Kopš tā izveidošanas 1994. gadā un līdz pārskata sniegšanas datumam Fonds ir atguvis kopumā 579 miljonus euro (šis skaitlis ietver gan atmaksāto pamatsummu, gan procentus, gan soda procentus par nokavētiem maksājumiem, gan arī ieguvumus un zaudējumus no valūtas maiņas kursa svārstībām).

²⁹ Fonda kopējie aktīvi, atņemot uzkrātos izdevumus (EIB un revīzijas maksas).

³⁰ Ieskaitot uzkrātos procentus.